

§ 198

Esitys valtioneuvostolle huumeiden käyttöhuoneen kokeilun oikeuttavan erillislain säätämisestä

HEL 2018-010000 T 00 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja Mikko Tamminen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus

1.

merkitsee tiedoksi liitteinä 1 ja 2 olevan valvotun huumeidenkäyttötilan selvitysryhmän 1.2.2019 päivätyn selvitystyön.

2.

tekee valtioneuvostolle lainsäädäntöaloitteen ja esittää huumeiden käyttöhuoneen kokeilun oikeuttavan erillislain säätämistä siten, että laissa olisi säännökset ainakin siitä, onko huumausaineiden käyttäminen ja hallussapito rangaistavaa myös käyttöhuoneen tiloissa, mitkä ovat henkilökunnan velvollisuudet (terveysneuvonta, palveluohjaus, voiko auttaa pistämisessä jne.) ja oikeudet suhteessa käyttäjiin ja erityisesti yliannostustilanteissa, miten käyttöhuoneet rahoitetaan, millaisia niiden tulee olla ja mikä on niiden suhde muihin haittoja vähentäviin palveluihin, miten käyttöhuoneessa asioivien käyttäjien ja siellä työs-

kentelevän henkilökunnan turvallisuudesta huolehditaan sekä onko poliisilla ja syyttäjällä oikeus saada tietoa käyttöhuoneen henkilökunnalta salassapitosäynnösten estämättä, jos käyttöhuoneessa epäillään tapahtuneen rikos.

3.

toteaa, että, jos lainsäädäntöhanke aloitetaan, Helsingin kaupunki on valmis osaltaan tukemaan valmistelutyötä ja tarjoamaan siihen asiantuntijoita.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja perusti 22.11.2018 § 165 työryhmän selvittämään mahdollisuutta avata avoimia ja valvottuja huumeiden käyttöön tarkoitettuja tiloja Helsingissä. Toimialajohtajan päätös sisältyy päätöshistoriaan. Selvitystyö valmistui 1.2.2019 ja on liitteinä 1 ja 2.

Selvitystyössä on ollut sosiaali- ja terveydenhuollon ja kaupunginkanslian asiantuntijoiden lisäksi mukana poliisin, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, järjestöjen ja kokemusasiantuntijoiden edustajia.

Selvitystyön mukaan valvottuja tiloja, joissa sallitaan käyttää huumausaineita puhtaissa ja valvotuissa oloissa, on perustettu moniin läntisen Euroopan maihin 1980-luvun lopulta alkaen. Näitä tiloja on maailmanlaajuisesti noin sata. Valvotut käyttötilat täydentävät muuta huumehaittoja vähentävää toimintaa. Keskeisimpiä tavoitteita on 1) marginalisointuneimpien huumeidenkäyttäjien tavoittaminen ja saattaminen kontaktiin terveys- ja sosiaalipalvelujen kanssa, 2) huumeisiin liittyvän kuolleisuuden ja sairastavuuden vähentäminen, 3) suonensisäisesti huumeita käyttävien terveysneuvonta, 4) riskien vähentäminen turvallisempaan pistämiseen opastamalla, 5) virusinfektioiden testaus ja hoitoonohjaus, 6) käyttäjien huumehoitoon hakeutumisen edistäminen, 7) huumeiden pistokäyttöön liittyvien häiriöiden ja käytettyjen pistovälineiden vähentäminen julkisissa tiloissa.

Selvitystyössä on viitattu kansainvälisiin kokemuksiin, joiden perusteella voidaan todeta, että valvotut, huolellisesti suunnitellut ja oikein sijoitetut käyttötilat vähentävät huumehaittoja. Myönteisten terveysvaikutusten lisäksi niillä voi olla suotuisia vaikutuksia myös yleiseen järjestykseen, julkisten tilojen siisteyteen ja asuinympäristöjen turvallisuuden tunteeseen.

Selvitystyöryhmän raportti on hyvä ja perusteellinen. Työryhmä on todennut, että valvottu huumeiden käyttöön tarkoitettu tila voisi olla hyödyllinen lisä Helsingin haittoja vähentävässä työssä. Työryhmä on kat-

sonut, että hyvin kohdennettuna ja toteutettuna erillistila todennäköisesti vähentää huumeiden käytöstä aiheutuvia suoria terveyshaittoja ja oheissairastavuutta, lisää huumeidenkäyttäjien terveystaitoja ja sosiaalista osallisuutta sekä vähentää alueellisesti huumeiden käytöstä aiheutuvia häiriöitä. Työryhmän mukaan Euroopassa on hyviä kokemuksia käyttötilojen positiivisista vaikutuksista ja Helsingissä on tarvittava osaaminen tämän tyyppisen haittoja vähentävän yksikön toteuttamiseen. Selvitystyöryhmän raporttiin sisältyy infektiolääkäreiden lausunnot.

Selvitystyössä on käyty läpi asian oikeudellinen arviointi. Huumausaineiden käytön salliminen kaupungin tiloissa tai huumeiden tunnistus ei ole nykyinsäädännön mukaan mahdollista. Rikoslain 50 luvun 2 a §:n mukaan huumausaineen käyttö ja hallussapito omaa käyttöä varten on säädetty rangaistavaksi huumausaineen käyttörikoksena. Huumausainerikoksesta on säädetty saman luvun 1 §:ssä. Huumausainerikoksen edistäminen ja valmistelu ovat rangaistavaksi säädettyjä tekoja, mutta huumausaineen käyttörikoksen edistäminen tai valmistelu ei ole rikos. Huumausainelain 5 §:ssä on yleiskielto, jonka mukaan mm. huumausaineen hallussapito, käsittely ja käyttö on kielletty.

Selvitystyöryhmän raporttiin sisältyvän valtakunnansyyttäjänviraston 5.12.2018 antaman lausunnon mukaan käyttöhuoneen kokeilu edellyttää toiminnan oikeuttavan lain säätämistä esimerkiksi määräaikaisena pilottilakina. Lausunnon mukaan lakiin olisi tarpeen saada säännökset ainakin siitä, onko huumeen käyttäminen ja hallussapito rangaistavaa myös käyttöhuoneen tiloissa, mitkä ovat henkilökunnan velvollisuudet (terveysneuvonta, palveluohjaus, voiko auttaa pistämisessä jne.) ja oikeudet suhteessa käyttäjiin ja erityisesti yliannostustilanteissa, miten käyttöhuoneet rahoitetaan, millaisia niiden tulee olla ja mikä on niiden suhde muihin haittoja vähentäviin palveluihin, miten käyttöhuoneessa asioivien käyttäjien ja siellä työskentelevän henkilökunnan turvallisuudesta huolehditaan sekä onko poliisilla ja syyttäjällä oikeus saada tietoa käyttöhuoneen henkilökunnalta salassapitosäännösten estämättä, jos käyttöhuoneessa epäillään tapahtuneen rikos.

Selvitystyöryhmän raportin perusteella asiaa on arvioitu kaupunkitasoisesti. Huumeiden käyttöhuoneen kokeilun oikeuttavan erillislain säätämistä on pidettävä Helsingin kaupungin kannalta tavoittelemisen arvoisena asiana. Työryhmän toteamat todennäköiset positiiviset terveys- ja hyvinvointivaikutukset sekä ulkomaiset kokemukset puoltavat lainsäädäntöaloitteen tekemistä ja hankkeeseen vaikuttamista valtakunnan tasolla. Työryhmän raportissa painotetaan myös kokeilusta saatavan tiedon hyödyllisyyttä. Helsingissä on valmiudet tarjota asiantuntijoita hankkeeseen ja tarvittavaan tiedonkeruuseen.

Sen sijaan huumeiden tunnistuksen aloittaminen kaupungin toimintana osana päihdetyötä ei ole huumeiden käyttötilan toiminnan ja tavoitteiden kannalta ratkaisevaa. Kaupungin itsenäinen huumeiden tunnistustoiminta edellyttäisi Suomessa toteutettua tutkimusta, toiminnallista yhteistyötä poliisin kanssa sekä lainsäädännön muuttamista. Tunnistamispalvelun mahdollistamisen esittämiseen tai tällaisen palvelun käynnistämiseen ei ole perusteita.

Huumeiden käyttöhuoneen kokeilun suunnittelun ja valmistelun osalta sosiaali- ja terveystoimialan tulee ryhtyä toimenpiteisiin siten, että kaupungilla on valmiudet edetä sujuvasti lainsäädännön puitteissa mahdollisen kokeilun käynnistämisessä.

Sosiaali- ja terveystoimialan sekä kaupunginkanslian kaupunkitutkimus ja -tilastot -yksikön on tarpeen koota jo nyt tarvittavat asiantuntijat yhteistyössä seuraamaan, arvioimaan, keräämään ja julkaisemaan selvitysryhmän raportissa mainittua käyttöhuonekokeilun ja sen toiminnalle asetettävien tavoitteiden kannalta hyödyllistä tietoa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Selvitystyö, valvottu huumeiden käyttötila, 1.2.19
- 2 Lisämateriaali, huumeiden käyttötila, asiakaskyselyn yhteenveto 9.12.18

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Valtioneuvosto

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1
Liite 2

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveystoimiala
Kaupunginkanslia

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveystoimiala Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja 22.11.2018
§ 165

HEL 2018-010000 T 00 00 02

Päätös

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja päätti perustaa työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää mahdollisuutta avata avoimia ja valvottuja huumeiden käyttöön tarkoitettuja tiloja Helsingissä.

Toimialajohtaja päätti nimetä seuraavat henkilöt työryhmään:

Elli Peltola, osastonhoitaja, Auroran päiväkeskus, Psykiatria- ja päihdepalvelut

Linda Brown, johtava sosiaaliohjaaja, Symppis, Psykiatria- ja päihdepalvelut

Mikko Tamminen, psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja

Samalla toimialajohtaja päätti kutsua työryhmän muiksi jäseniksi seuraavat edustajat:

Helsingin poliisilaitoksesta hälytys- ja valvontayksikön johtaja, ylikomisario Seppo Kujala

Terveysten ja hyvinvoinnin laitokselta kehittämispäällikkö Tuukka Tammi
Terveysten ja hyvinvoinnin laitokselta tutkimuspäällikkö Henrikki Brummer-Korvenkontio

Sininouha Oy:stä työvalmennus- ja verto-toiminnan tiimin esimies Juha-Pekka Pääskysaari

Helsingin kaupunginkanslian oikeuspalveluista kaupunginasiainmies Mira Koponen

Helsingin kaupunginkanslian turvallisuus ja valmiusyksiköstä asiantuntija Mirja Silvennoinen

Tarvittaessa työryhmä voi erikseen kutsua muita asiantuntijoita.

Lisäksi toimialajohtaja päätti, että työryhmän puheenjohtajana toimii psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja Mikko Tamminen ja sihteeriksi toiminnansuunnittelija Mirja Asikainen.

Päätöksen perustelut

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Valtuutettu Kati Juva ja 20 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki selvittää mahdollisuutta avata avoimia ja valvottuja huumeiden käyttöön tarkoitettuja tiloja. Aloitteen tekijät katsovat, että näin saataisiin huumeriippuvaisille lisää tukea ja samalla voitaisiin vähentää niitä haittoja, joita piikittäminen esimerkiksi julkisissa wc-tiloissa aiheuttavat muulle väestölle.

Sosiaali- ja terveyslautakunta on lausunnossaan kaupunginhallitukselle esittänyt, että kuluvan vuoden aikana voidaan selvittää mahdollisuutta pilotoida huumeriippuvaisille tarkoitettua valvottua pistotilaa. Selvitys on mahdollista tehdä ulkomaisiin kokemuksiin perehtyen yhteistyössä kaupungin muiden toimialojen, poliisin, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen, järjestöjen ja kokemusasiantuntijoiden kanssa.

Kaupunginhallitus toteaa, että lautakunnan esittämän laajan yhteistyöhön pohjautuvan pilotointiselvityksen tekeminen on perusteltua. Lautakunnan lausunnossa mainittuun huolelliseen suunnitteluun tulee sisällyttää terveys- ja hyvinvointivaikutusten, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvien vaikutusten lisäksi oikeudellinen arviointi. Samalla kaupunginhallitus pitää virkavastuun oikean kohdentumisen takia perusteltuna, että päätös mahdollisen pilotin käynnistämisestä tehdään selvityksen valmistuttua kaupunginhallituksessa erikseen.

Kaupunginvaltuusto on 7.11.2018 kokouksessaan hyväksynyt kaupunginhallituksen ehdotuksen. Kaupunginvaltuuston päätös § 362, 7.11.2018 liitteenä.

Lisätiedot

Mikko Tamminen, psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 58655
mikko.tamminen(a)hel.fi